

PROGRAM PODPORY
**ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ**

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2017/18

Destinace (země, město): Bosna a Hercegovina, Banja Luka

Jméno, příjmení: Pavel Cihlář

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Univerzita v Banja Luce, Filologická fakulta

I v průběhu školního roku 2017/18 byla nabízena výuka českého jazyka v rámci Univerzity v Banja Luce v různých studijních programech podle intenzity a zaměření zájemce. Český jazyk byl tedy již tradičně začleněn do výuky pro studenty domácí fakulty, tj. Filologické fakulty UBL jako předmět volitelný, případně povinně-volitelný jako cizí jazyk či druhý slovanský jazyk pro slavisty. V této kategorii byl zájem menší než v letech předchozích. Opět i zde se v této kategorii projevil zájem o studium v průběhu 2. semestru (tj. od konce února do poloviny června), kdy si tento předmět přihlašují studenti posledního ročníku oboru ruský jazyk či kombinace ruský a srbský jazyk. Bohužel domácí katedry požadují od lektorátního pracoviště pouze jeden semestr, kdy zimní si zapisují studenti srbského jazyka a pedagogiky a v letním již zmiňovaní studenti rusistiky. Další katedry své požadavky průběžně mění podle aktuálních studijních plánů, což znamená, že zpravidla požadují pro své studenty výuku dvousemestrální či čtyřsemestrální. O studium předmětu ČJ I (zimní semestr) a ČJ II (letní semestr) projevilo zájem deset studentů. Dále se pro naše studenty nabízel předmět ČJ III i ČJ IV – o čemž je pojednáno v jiné části této zprávy.

Oproti minulému roku nastal mírný nárůst zájmu u kategorie zájemců z řad ostatních fakult či dalších vzdělávacích institutů po celé Banja Luce – ať už se jedná privátní vysokoškolské instituce či státní, církevní i privátní střední školy různého zaměření. Především u poslední kategorie narostl zájem o výuku z důvodů především následujícího studia na některé veřejné vysoké škole v České republice. Zpravidla se jedná už i o studenty druhých či třetích ročníků středních škol. I zde ovšem platilo pravidlo, že o výuku se zajímají

především v druhé polovině školního či akademického roku, často si údaje o kurzech a studiu v zahraničí zjišťují i samotní rodiče. Podobně jako v letech minulých je největší zájem o informace o kurzu českého jazyka či možnostech a specifikách studia v Česku s nástupem letních měsíců a konce povinností v rámci školního roku. Zatímco z řad středoškoláků (případně jiných skupin podle zájemců) se výuky společně se studenty mateřské fakulty zúčastňovali 3 další zájemci, v průběhu 2. poloviny akademického roku – v období od března do června - se přihlásilo a výuky se účastnilo 10 zájemců z řad středoškoláku. Pro později přihlášené byla organizována i dodatečná výuka, aby získali základy, mohli s námi pokračovat v řádné výuce a nemuseli tak čekat na nejistý začátek dalšího roku v září či říjnu 2018.

Zvýšený zájem o výuku z řad mimo vysokoškolských zájemců jistě spočívá v zájmu mladých studovat již od začátku v zahraničí, podobně jako momentálně menší počet zájemců z řad studentů domácí fakulty, který souvisí i s poklesem zájmu o studium na naší fakultě za poslední dva akademické roky. Situace se tak liší od období let 2013-16, kdy byl zájem o studium filologických oborů značný, tedy pokud bychom v úvahu vzali pouze stav o počtu přihlášených na papíru. O zájmu z hlediska poznávání oboru se lze dočíst ve zprávách minulých i o některých kárných opatřeních, která musela být i ze strany lektora uplatňována.

K tomuto stavu však v právě uplynulém akademickém roce nedošlo, věrme tak, že k tomu nedojde ani v průběhu zářijového zkouškového období, kdy se tedy definitivně uzavřou povinnosti akademického roku 2017/18. Zvýšený zájem o služby českého lektora je jistě i odezvou na činnost české diplomacie na poli kultury i školství i částečně práce českých spolků na území města Banja Luky i entity Republiky srbské

Lektor českého jazyka vyučoval ve středu a v pátek, což byly hlavní dny rozvrhu, kdy v odpoledních hodinách přicházeli zájemci z řad začátečníků. Ve středu odpoledne tedy byla realizována výuka předmětu ČJ I a ČJ III v zimním semestru, v letním navazující předměty ČJ II i ČJ IV. Toto jsou tedy varianty výuky pro studenty z mateřské fakulty, kdy tedy tu variantu druhého roku studia češtiny (ČJ III i IV) využila pouze jedna studentka, která studium přerušila a nyní pokračuje podle původního studijního plánu své katedry, konkrétně katedry romanistiky - studijního oboru francouzská filologie. Pokud tedy zmiňovaná studentka nemohla na hodinu, byl tento termín a učebna použity k již zmiňované dodatkové výuce pro nově příchozí zájemce. Páteční výuka byla vyhrazena pro slavisty (zde se vzhledem k jednosemestrálnímu programu výuka předmětu nečísluje) a po nich následovala výuka pro zájemce z řad „ostatních“, kteří požadovali výuku v rozsahu dvakrát dvě hodiny týdně – tedy v dvojnásobném rozsahu, než po nás požadují katedry pro své studenty v rámci volitelných a povinně-volitelných předmětů.

Čtvrtek byl vyhrazen pro konzultace, pondělí pro potřeby České besedy a vedení krajanské agendy a aktivit, zprvu volné úterý pak bylo určeno na poskytování rad pro nové zájemce, případně rodiče a zástupce středních škol i organizování zmíněných doplňkových hodin formou doučování.

Právě spolupráce s Českou besedou i se zastupitelským úřadem České republiky se jeví jako stěžejní, neboť informace o možném budoucím studiu i jazykových kurzech hledají zájemci u těchto institucí, především pak český spolek je vidět v rámci celého Svazu národnostních menšin při Statutárním městě Banja Luka

i Narodne skupštine – Parlamentu Republiky srbské. O úskalích spolupráce s českými krajany jsme se podrobně zmiňovali ve výročních zprávách v letech předcházejících, po letech bídy a přerušení činnosti, případně neodborného vedení dochází k jakési obnově.

Letošní rok byl ve znamení příprav oslav dvaceti let od posledního obnovení práce a činnosti českých spolků na území srbského entitétu i okresu Banja Luka. Ustavující schůze proběhla v dubnu roku 1998. I když požadavek vedení České besedy na muzikanty folkloristy nebyl splněn - nepodařilo se je sehnat na termín výroční schůze, kdy byla pořádána i slavnostní akademie (muzikanti přijeli až o týden později) - přesto i tento rok došlo k hojně spolupráci při organizování společných akcí pro členy, příznivce, naše studenty i další zájemce o český jazyk a kulturu, které nezajímá, kdo konkrétně a kde zorganizuje večer české hudby, filmu, přednášky o historii apod.

Tato plodná spolupráce s promítáním filmů důležitých pro českou kinematografii či československou historii s příslušným výkladem či přednáškou probíhala v podzimních měsících, v dalších obdobích už spolupráce získávala jiný charakter, a to jak v rámci příprav na jubileum činnosti, tak z hlediska možností organizace tzv. českých večerů, kdy jsme představovali hosty našeho lektorátního pracoviště. Zpravidla se jednalo o reprezentanty nějaké vysokoškolské instituce, kdy jsme opět pokračovali v představování možností studia v České republice. O tyto večery a možnost prezentace projevovaly zájem opět mimopražské instituce/univerzity. Ještě v říjnu 2018 – u příležitosti státního svátku – náš lektorát ČJ organizoval pobyt představitelů Provozně ekonomické fakulty Mendelovy univerzity. V rámci páteční výuky a improvizovaných českých večerů se uskutečnila prezentace možností studia na této fakultě. Po dohodě s prezentujícími jsme pojali tuto prezentaci šířeji jako propagaci možností studentského života v Brně a v Jihomoravském kraji. Návštěva dále pokračovala po obcích okresu Srbac, kde hostům byla představena jedna ze dvou dochovaných původně ryze českých vesnic Nová Ves. Obcí nás provedl pan Miroslav Stojković, autor monografie o historii této obce a českého osidlování bosenského břehu řeky Sávy. Pan Stojković je zároveň středoškolským profesorem, proto zajistil podobnou přednášku i na půdě své vlastní školy – sloučeného gymnázia se střední průmyslovou školou.

Další akce o možnostech studia v České republice v rámci pátečních večerů probíhala ve spolupráci s prvním stipendistou z UBL, historikem Milanem Balabanem, toho času výzkumným pracovníkem Univerzity Tomáše Bati. Kolega Balaban zkoumá československo-jugoslávské vztahy mezi světovými válkami i činnost rodiny Baťových na území tehdejší královské Jugoslávie. Především za jeho přispění a zájmu byla v březnu 2018 zorganizována přednáška o možnostech studia ve městě Zlín.

Zmiňované setkání s folkloristy z Brna se uskutečnilo v polovině měsíce dubna. Navázali jsme tak na říjnové setkání s představiteli Mendelovy univerzity, kdy někteří přítomní se rozhodli nás v blízké budoucnosti navštívit, tentokrát už s kolegy muzikanty, a předvést něco z tradičního moravského folklóru zpěvem i tancem. V této souvislosti je nutné jmenovitě poděkovat Janu Turčínkovi z Provozně ekonomické

fakulty Mendelovy univerzity, který uskutečnil svůj plán přijet ještě jednou, tentokrát v kroji a s hudebními nástroji.

Dále lektor spolupracuje dlouhodoběji i na mapování náboženských objektů národnostních menšin na území Republiky srbské v rámci projektu Fakulty architektury a stavebního inženýrství UBL a Mezinárodního sdružení akademických pracovníků v Banja Luce. Letošní přínos lektorátu spočíval v překladu úryvků do češtiny i slovenštiny o dvou objektech české a dvou objektech slovenské menšiny do výpravné publikace a dále při překladu prezentace pro představení projektu v Národní knihovně ČR Klementinu dne 12. března 2018. Zde se hledali garanti i spolupracovníci projektu vzhledem k rozšíření výzkumu problematiky na celé území poválečné Bosny a Hercegoviny. Vedoucím projektu je člen České besedy a Svazu národnostních menší Republiky srbské profesor Ljubiša Preradović.

K dalším pravidelným činnostem vedle psaní textů či překladů do českého jazyka patří korektorská či redaktorská činnost při přípravách Informačního bulletinu pro Českou besedu, která ho vydává pod názvem *Banjalučtí krajané*. Od roku 2015 se vydává tato tiskovina v srbském i českém jazyce a od zveřejnění poslední výroční zprávy v červenci loňského roku bylo vydáno jedno letní číslo, novoroční dvojčíslo a nyní se tiskne poslední vydání za období červen/červenec 2018. I když v názvu je uvedeno, že se jedná o tiskovinu informativního charakteru, jsou v bulletinu uveřejňovány i články s odbornější tematikou v několika seriálech – např. o osobnostech českých dějin (kromě světově známých jmen se jedná i o významné Banjalučany českého původu), po kterých jsou pojmenovány banjalucké ulice, či výběr článků s podtitulem *Pražští studenti* mapující osud lidí původem z Bosenské Krajiny, kteří studovali v 1. polovině 20. století na Akademii výtvarných umění v Praze.

Právě stále ještě probíhající akademický rok, který však ještě vzhledem k zářijovému zkouškovému období není zcela ukončen, patřil jistě k těm náročnějším, ale doufejme, že též i k těm úspěšnějším. Alespoň z hlediska toho, že se povedlo (přímo či ve spolupráci s krajany) oslovit širší veřejnost. V závěru roku se opět objevily problémy okolo samotného charakteru práce a pracovně-právních vztahů k zahraničnímu zaměstnavateli, doufejme tedy, že od nového školního roku vše již bude v pořádku, dostanou se včas všem zúčastněným hodnověrné informace o charakteru pracovního místa a můžeme pokračovat již v započaté práci, neboť jak se již v minulosti potvrdilo pravidlo o tom, že výsledky snahy se dostavují po dvouletém období.